

fyfift Person, har fuldstændig Ret alligevel til at udfige denne Mand uden nogenomhelst Godtgjørelse. Det er fket ved Veiligheder — jeg taler ikke om Grundene —; men ganske vist er det saa Undtagelser. Men at Leiekontrafterne paa Vallø ere faaledes, føler jeg mig overbevist om, og det er fket lige siden 19de Februar 1861, da Fæsteloven udkom. Det kan den ærede Minister forvise sig om og faae fuld Bæstet om. Jeg nævner, hvor det er kommet frem og peger paa et Sted, hvor Autoriteterne kunne undersøge Forholdene, om de ikke fuldt ud ere, faaledes som jeg har meddelt Udvalget. Hvad det ellers angaar med Underster, saa falder jo det, vi have optaget angaaende dem, ikke ind under Lovens Grundtanke, nemlig Erstatningspørgsmaalet. Vi have kun optaget Spørgsmaalet om Underster for i Flugt med Loven af 27de Mai 1848 at sikke dem mod at tvinges til at arbejde deres Leie af ved at arbejde netop hos Gieren. Det er Noget, som gaar ved Siden af den egentlige Grundtanke i Loven, at man skal sikke de vedkommende Leiere en vis Tid, hvor de ere fuldstændig betryggede for alle de Forbringinger, de gjøre. Naar jeg har sagt dette om Leiehusmænd, saa er det ikke alene de nuværende Leiehusmænd, det dreier sig om, men det gaar med det, som naar man smider en Sten i Vandet, saa slaar den Bølger videre. Vngstelsen hos disse Folk er saa vidt dreven i min Valgkreds, at den virker ogsaa naar en Mand har et Fæstehus, hvor han selv er sikket, naar han bliver gammel og Sønnen bliver gift og overtager det, faaledes, at den Gamle faar Underholdet, medens den Anden sidder for det, saa indfinder Vngstelsen sig. Den ærede Minister skal blot færdes derude, ikke som Minister, men som Privatmand, og komme til at tale med disse Folk om Politit og mange andre Ting, saa vil han høre dem sige: Ja, jeg tænker jo en Gang at faae Huset, men jeg veed jo nok, at jeg faar det ikke, hvis jeg ikke gaar akkurat i det Jodspor, eller slet ikke gaar i noget Jodspor, for det er jo det Allerlæmpeligste. Undertiden kan en saadan Mand liste sig til at gaa faaledes nogle Aar, saa han hverken er Høire eller Venstre, hverken Jugl eller Gift, men saa kan der komme en stor Dag i Faxe, og saa er der ikke Tvivl, saa bliver de uden videre Sludder fjort derned hele Historien. Det gælder Folk, der har arbeidet paa mit Jødested i 30 Aar, naar det rigtig begynder at klemme, maa de op at stemme. Saaledes ere Forholdene, og det gælder endogsaa Fæstere, ikke for deres egen,

men for deres Børns Skyld; de tør ikke Audet.

Indenrigsministeren (Singerslev):

Jeg har ikke bebreidet det ærede Medlem for Bræsto Amts 2die Valgkreds (Beth) Noget af Hensyn til den sene Betænkning. Jeg refererer blot Faktum, at Betænkningen var fremkommen sent og uden Konference med mig. Jeg erindrer for Resten, at jeg havde den liggende nogle Dage i Fjor, men hvis det ærede Medlem vil undersøge, hvorledes Forholdene vare her i Fjor, vil han se, at jeg har siddet dels her dels i det andet Thing omtrent hver Dag i den sidste Tid af Samlingen. Søvrigt tror jeg ikke, at den Forhandling, der føres mellem os, har saa stor Betydning, men en lille Misforstaaelse har jeg maaste Grund til at oplære. Jeg sagde før, at hvis det var statsøkonomiske Grunde, der skulde være ledende med Hensyn til Ordningen ved Brugsforhold paa Huse, maatte det gjælde alle Huse. Jeg kan gjerne tilføie, at hvis det af statsøkonomiske Grunde er nødvendigt, maa det gjælde Eiendomme af forskjellig Slags. Saa sagde jeg: Det er en personlig Bestyttelse. Jeg burde maaste snarere have brugt Udtrykket: reel Bestyttelse for bestemte Personer; thi det kan det ærede Medlem ikke benægte, at dette Lovforslag, saa vel som Loven af 27de Mai 1848, gælder kun om Fæste- og Leiehusmænd, og kommer altsaa kun til Anvendelse paa Huse, for saa vidt de beboes af Fæstere og Leiehusmænd, men ikke for saa vidt de beboes af Kjøbstadborgere eller Andre. Det ærede Medlem vil jo erindre, at den sidste Paragraf i Loven af 27de Mai 1848 endogsaa paalægger Amtsraadene en særlig Forpligtelse til i det enkelte Tilfælde at afgjøre, hvem der skal betragtes som Husmænd og Underster og hvem ikke. For saa vidt har jeg altsaa Ret til at sige, at dette Forslag gælder for disse Eiendomme gennem bestemte Personer og kun gennem dem, nemlig Saadanne, der kunne henregnes til Klassen: Fæste- og Leiehusmænd, og altsaa har man i Virkeligheden her gjort Skjel mellem Eiendom og Personer. Nu er det jo et Spørgsmaal, som har stor Interesse ogsaa lige over for de Udtalelser, som kom fra det ærede Medlem for Bræsto Amts 2den Valgkreds, det er det, naar vi nu see paa dette Brugsforhold — jeg taler ikke om Fæsteforhold, de er jo paa Livstid, men om Leieforhold. — Hvad er saa Hovedreglen? Mon saa ikke Hovedreglen skulde være den, at Husene i Virkeligheden besiddes af Leieren paa Livstid eller i meget lange Aare-